

St. Natuur en Milieufederatie Utrecht  
**Jaarverslag 2012**

Utrecht, april 2013

<b>INHOUD</b>	2
<b>Jaarverslag</b>	3
<b>Verantwoordingsverklaring 2012</b>	15
<b>Begroting 2013</b>	17
<b>Jaarrekening 2012:</b>	
Balans per 31 december 2012	19
Staat van Baten en Lasten over 2012	20
Kasstroomoverzicht	21
Grondslagen	22
Toelichting op de balans en Staat van baten en lasten	
- Toelichting op de balans	24
- Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten	27
Ondertekening van de jaarrekening	30
<b>Controleverklaring</b>	31
<b>Bijlagen:</b>	
Subsidie-overzicht De Natuur en Milieufederaties	34
Subsidie-overzicht Overige Subsidies	35
Samenvatting realisatie baten-lasten Basissubsidie Provincie Utrecht en Overigen	36
Toelichting op de onderscheiden posten van Realisatie verdeeld over Basissubsidie en Overige financiering	37

## Jaarverslag 2012

### ALGEMENE INFORMATIE:

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht  
Vestigingsplaats: Utrecht  
Rechtsvorm: stichting

De **doelstelling** van de NMU is het bevorderen van het behoud, herstel en optimaal beheer van natuur, milieu en landschap in de provincie Utrecht. Deze doelstelling tracht de NMU te realiseren door een proactieve rol in beleidsbeïnvloeding en gebiedsontwikkeling, door het informeren, coördineren en ondersteunen van de lokale en regionale natuur- en milieuorganisaties in Utrecht, en door de uitvoering van projecten gericht op het initiëren van nieuwe duurzame ontwikkelingen bij provincie, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Juridische structuur De stichting kent de volgende organen:  
Bestuurlijke organen:  
- Directie;  
- Raad van Toezicht.  
Adviserend orgaan:  
- Raad van Advies.

Raad van Toezicht: Erik Wagener (voorzitter vanaf februari 2012)  
Bas Rüter  
Hens Runhaar  
Martien Das  
Gonda Laporte  
Herbert Korbee  
Mario den Hartog (tot juni 2012)  
Benno Oosterom (kandidaat per december 2012)

Directie: Joris Hogenboom – directeur  
Lot van Hooijdonk – adjunct-directeur

Opmerking vooraf: de werkzaamheden van de NMU worden gefinancierd vanuit verschillende bronnen. Van de provincie Utrecht ontvangt de NMU jaarlijks een basissubsidie voor de uitvoering van een aantal kerntaken:

- kritisch volgen van het beleid en aandragen van alternatieven
- initiëren en coördineren van het natuur- en milieubeleid van lokale organisaties
- participeren in de voorbereiding en uitvoering van provinciaal en gemeentelijk beleid

De werkzaamheden die de NMU uitvoert binnen deze kerntaken zijn beschreven in het activiteitenplan dat de basis vormt voor de toekenning van de basissubsidie. In dit jaarverslag wordt – op verzoek van de provincie – over deze werkzaamheden zoveel mogelijk apart gerapporteerd. Daarbij moet opgemerkt worden dat de NMU een deel van deze werkzaamheden uitvoert met financiering van de Postcodeloterij, danwel via projectfinanciering. De basissubsidie dekt namelijk niet volledig de omvang van de werkzaamheden op de kerntaken. Dat betekent dat de scheiding tussen basisactiviteiten en projecten niet overal scherp te trekken is, en anderzijds dat niet alle voorgenomen basisactiviteiten uitgevoerd konden worden.

## ENERGIEBESPARING, ENERGIETRANSITIE EN DUURZAAM ONDERNEMEN

### Basissubsidie

Het is niet gelukt om een **Green deal in de provincie Utrecht** te ontwikkelen rond energie. Daartoe is wel een verkenning uitgevoerd in overleggen met de provincie, de gemeente Utrecht en de taskforce innovatie. Er bleek evenwel onvoldoende interesse van de andere partijen. De overige uren zijn na goedkeuring van de provincie ingezet voor **energiebesparing in de corporatiesector**. Het betrof met name een inventarisatie van kansen en knelpunten in de huursector in de hele provincie en een bijeenkomst over energienotuloze huurwoningen waar stakeholders uit verschillende gemeenten op af kwamen. Dit heeft weer tot diverse vervolgesprekken en kansen geleid.

Het Klimaatfonds is na overleg met de provincie **Energiefonds** gedoopt. Bedrijven en organisaties kunnen via het fonds hun CO<sub>2</sub>-uitstoot compenseren door investeringen in projecten in de regio. In 2012 is het concept verder ontwikkeld in overleg met de provincie, gemeente Utrechtse Heuvelrug en verschillende experts en partijen op het gebied van CO<sub>2</sub> emissiehandel. In 2012 is tevens de eerste transactie tot stand gekomen, te weten compensatiegeld van de firma Mourik met betrekking tot werkzaamheden aan de N237. Deze middelen worden via Lombos geïnvesteerd in zonnepanelen op basisscholen in de provincie Utrecht. Eind 2012 is tevens een start gemaakt met de oprichting van een stichting en het aanzoeken van bestuursleden.

Met betrekking tot de **Masterclass duurzaamheid** zijn voorbereidingen getroffen in overleg met de VNG Midden-Nederland. Er is een opzet gemaakt en een programma geschreven. Realisatie van de masterclass is doorgeschoven naar een pilot in 2013 en uitvoering in 2014, direct na de start van de nieuwe collegeperiode bij gemeenten. De vrijgekomen uren zijn geïnvesteerd in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie.

Onder de vlag van **Bestuurlijk netwerk energie** heeft de NMU veel gesprekken gevoerd, presentaties gegeven en inspanningen gepleegd om het beleid en het speelveld in de provincie te beïnvloeden. Voorbeelden zijn presentaties bij lokale rotary's, een brief aan de provinciale staten over duurzaamheidsbeleid, een presentatie voor de Statencommissie MME over windenergie en gesprekken met Eneco en Nuon over de biomassa-centrale of met Energie U, de gemeente Utrecht (over het programma Utrechtse Energie), het neusje van de zalm in de duurzame energie beweging bij stichting DOEN en lokale milieugroepen over de voorgenomen windmolens op Lage Weide.

### Projectfinanciering

Samen met de HIER klimaatcampagne is de NMU in Utrecht aan de slag gegaan met het project **HIER opgewekt** (voorheen WeGenerate). In dit project worden lokale energie initiatieven ondersteund. Daartoe heeft de NMU die initiatieven in de provincie in kaart gebracht, één op één ondersteund bij vragen, een bijeenkomst georganiseerd voor de initiatieven en lokale politici en informatie ontsloten voor deze initiatieven. De NMU leverde tevens de landelijke projectleider van de Natuur en Milieufederaties. Die heeft onder meer een stevige bijdrage geleverd aan het programma van het landelijke evenement van HIER opgewekt.

In het project **Huurders op de bres voor energielabels** zijn gesprekken gevoerd – één op één en in twee ronde tafels – met huurdersverenigingen, corporaties en de gemeenten Amersfoort en Utrecht. In een afsluitende

bijeenkomst zijn kansen en ambities gepresenteerd voor de gemeentelijke prestatieafspraken op dit terrein. In Amersfoort heeft het project ertoe geleid dat de NMU deze prestatieafspraken mede ondertekend heeft en in Utrecht dat het concept energienotuloze woningen ingang heeft gevonden bij zowel corporaties, gemeente als huurderskoepel De Bundeling. Met De Bundeling onderzoekt de NMU momenteel hoe huurders enthousiast gemaakt kunnen worden voor energie-intensieve renovaties. In Utrecht is tevens samen met de Woonbond een energieadvies over het Spinozaplantsoen aangeboden aan Mitros.

Uit het project **Energiebesparing op de werkplek - winst door gedragsverandering** bleek dat gedragsverandering mbt energiebesparing mogelijk is door het gebruik te meten en terug te koppelen. De competitie tussen deelnemers leek minder van belang. Ondanks verschillende technische problemen in het project heeft het toch tot interessante resultaten en inzichten geleid. Die genereerden behoorlijk wat media aandacht. 400 medewerkers en 10 bedrijven deden mee (Universiteit Utrecht, Triodosbank Zeist, Advies en Ingenieursbureau DHV Amersfoort, Gemeente Utrecht, Gemeente Leusden, Bam Advies en Engineering, Advies en Ingenieursbureau Movares Nederland BV Utrecht, Bouwfonds Rabo Vastgoedgroep Hoevelaken, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Douwe Egberts, Sara Lee).

In het gebied De Waarden is de NMU aan de slag gegaan met energiebesparing voor particulieren, in het project **Meer Waarden met Minder Energie** (eerder Zuinige Waarden). Het is niet gelukt om (financiële) dienstverleners te verleiden om hun klanten inzicht te geven in energiekosten en de waarde van energiebesparing, nu en later. Het is wel gelukt een aantal ondernemers in de bouwsector te verleiden om samen te zoeken naar een aantrekkelijke propositie voor particuliere klanten, een spin off van een bijeenkomst daarover. Het is ook gelukt om een campagne op poten te zetten, met onder meer een huis-aan-huiskrant en 6 avonden over energiebesparing en zonnepanelen met in totaal een paar honderd bezoekers. En het is gelukt om met de ondernemers en de betreffende gemeenten ambitiedoelen te stellen en te tekenen tijdens een manifestatie op de Dag van de Duurzaamheid: 5 jaar lang elk jaar een verbeterde energieprestatie van 1000-1500 woningen.

Ten behoeve van het **Op Kop netwerk** zijn vele gesprekken gevoerd en een voorstel ontwikkeld ten behoeve van het overnemen van de coördinatie door de NMU, helaas waarschijnlijk vergeefs, waardoor het netwerk vermoedelijk eindigt. Wel heeft de NMU in 2012 een communicatieplan gemaakt voor Op Kop en een bijeenkomst georganiseerd over zonnepanelen voor bedrijven. De NMU heeft in 2012 tevens geïnvesteerd in het bedrijfennetwerk **De Duurzame Leverancier**. Er zijn dialooggesprekken gevoerd met initiatiefnemers Oranjewoud, Movares, Grontmij en Strukton Rail in het kader van de CO2 prestatieladder. We zijn met het netwerk in gesprek over een meer structurele ondersteuning door de NMU.

In 2012 heeft de NMU een **zonnepanelencalculator** ontwikkeld en gelanceerd, mede mogelijk gemaakt door de gemeente Utrecht en de stichting Zonne-energie Wageningen. De calculator is vooral gericht op het MKB, bevat alle relevante fiscale regelingen en toont het rendement en de terugverdientijd van zonnepanelen. Er is tevens een module aan toegevoegd voor particulieren. In 2012 is de calculator al zo'n 200 keren ingevuld en heeft deze tot veel belangstelling geleid van allerlei partijen.

Projectontwikkeling rond **energieproductie in de landbouw** heeft geleid tot een project in Utrecht west en een bijeenkomst over de voors en tegens van mestvergisting, beiden uit te voeren in 2013. In 2012 is in samenwerking met de gemeente Utrecht en AgentschapNL een haalbaarheidsstudie gemaakt voor duurzame energieproductie in de polder Reijerscop, ten zuidwesten van Utrecht. De boeren oriënteren zich naar aanleiding daarvan op windmolens.

In 2012 heeft de NMU in opdracht van de gemeente Utrecht een convenant voorbereid en een community of practice opgezet over **energiebesparing** voor de grotere **zorginstellingen** in de gemeente.

Samen met het projectbureau Nieuwe Hollandse Waterlinie heeft de NMU een symposium georganiseerd voor forteigenaren over **energiebesparing in forten**.

Het is niet gelukt projecten te financieren rond **monumenten, buurtenergie, landgoederen, (MKB-) ondernemers** of **Cradle2Cradle**. Een project rond **Energiesprong voor particulieren** in de gemeente Utrecht was eind 2012 nog in ontwikkeling en kansrijk.

### Basissubsidie

De NMU heeft veel tijd geïnvesteerd in de **Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie en Verordening Utrecht**. De NMU heeft de samenwerking met betrekking tot de PRS in Oostbroek-verband gecoördineerd. In 2013 ging het daarbij onder andere om het opstellen van een uitgebreide gezamenlijke zienswijze en de lobby rond de vaststelling. De NMU heeft verschillende gesprekken gevoerd met statenleden en gedeputeerden, deelgenomen aan de provinciale hoorzitting en een bijeenkomst georganiseerd voor lokale groepen. Dit heeft onder andere geleid tot meer ruimte voor windenergie, het goed toepassen van de SER-ladder voor zorgvuldig ruimtegebruik bij verstedelijking, en extra aandacht voor kwaliteit van het landschap in de kernrandzones.

**Gemeentelijke structuurvisies** en andere **gemeentelijke plannen**. De NMU volgt de totstandkoming van gemeentelijke structuurvisies en mengt zich actief in de planvorming waar grote belangen in het geding zijn. In 2012 is een aantal keren gecommuniceerd met de wethouder en de raad van Vianen over de structuurvisie voor een uitbreidingswijk “Hoef en Haag”, onder andere met een zienswijze, een reactie op het milieueffectrapport en in een raadbijeenkomst. De NMU meent dat deze locatie zeer ongelukkig is als woningbouwlocatie, vanuit optiek van waterbeheer, ontsluiting, en lucht- en geluidkwaliteit. Bovendien zijn er betere alternatieven voorhanden, in de gemeente en direct in de omgeving. De NMU zal deze planontwikkeling blijven volgen. De plannen voor uitbreiding van het vliegveld Hilversum werden door de gemeente opnieuw uit de kast gehaald. Na reacties door regionale organisaties waaronder de NMU en omwonenden zijn ze door de raad ook weer afgeblazen. In Montfoort heeft de NMU zich intensief bemoeit met zowel het bestemmingsplan buitengebied als een beoogde ontwikkeling van een loonbedrijf in het buitengebied. De NMU wees op strijdigheid met het eigen beleid van de gemeente en dat van de provincie. Na bezwaar bij de rechter volgde vernietiging van de vergunning. In overleg met de ondernemer en de gemeente is het plan bijgesteld, waar ook een stuk natuurcompensatie deel van uitmaakt. Begin 2013 wordt hierover een convenant afgesloten.

Onder de vlag **Samenwerking Groene Planologie** trekken Natuurmonumenten en NMU samen op in hun reacties op ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Utrecht die natuur- en landschapsbelangen raken. De NMU is voortrekker en heeft op 24 plannen gereageerd, zoals de bestemmingsplannen Landelijk Gebied Noord en Zuid in IJsselstein, Soest, De Bilt Noord-Oost, Maarssen en Stichtse Vecht West. In veel gevallen heeft deze inbreng geleid tot wezenlijke aanpassingen en een betere bescherming van natuur en landschap.

Het **Adviespunt Ruimte** organiseerde in 2012 drie cursussenavonden over bestemmings- en omgevingsplannen, de Crisis- en Herstelwet en het maken van bezwaar, waaraan ongeveer 40 mensen hebben deelgenomen. Daarnaast zijn veel mensen en lokale groepen geholpen met hun ruimtelijke vragen. Vaak gaat het om korte contacten en het beantwoorden van vragen. Soms zijn de contacten intensiever, zoals bij een groep bewoners die strijdt tegen de komst van een groot loonbedrijf in het buitengebied van Montfoort en enkele groepen die strijden tegen de aanleg van nieuwe paden rond Fort Ruigenhoek.

De **Ontwikkeling van de duurzame, levendige stad** heeft in de **Merwedekanaalzone** niet tot concrete resultaten geleid. In 2012 is wel de verkenning voortgezet, onder meer met de nieuwe partner Movares. Uiteindelijk is na een gedegen workshop geconcludeerd dat met de bestaande partners en op de gekozen locatie geen perspectief was op een concreet project. De NMU is in 2012 betrokken geraakt bij de **A12 zone**, een initiatief van de Kamer van Koophandel en enkele grote bedrijven. Daarbij is de NMU aangehaakt en toegetreden als projectpartner. De NMU heeft de duurzaamheidsparagraaf in het plan geschreven. Eind 2012 tekenden de partners een overeenkomst voor samenwerking en realisatie in 2013. Ook in een project rond de **Oosterspoorbaan** is de NMU toegetreden als partner. De NMU heeft in het voorjaar een brief gestuurd naar de provinciale staten naar aanleiding van een nota over binnenstedelijke ontwikkelingen.

**Bedrijventerreinen** waren voor de NMU een belangrijk onderwerp in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Onze lijn is: in principe geen nieuwe terreinen erbij maar herstructurering van de bestaande terreinen. In 2012 zijn contacten gelegd met de nieuw opgerichte Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht die daarmee aan de slag gaat. In de loop van 2013 zal op locatieniveau worden samengewerkt, waarbij de NMU energiebesparing en – opwekking en (tijdelijke) natuur op bedrijventerreinen zal bevorderen. De NMU heeft de Regioconvenanten bedrijventerreinen beoordeeld: qua ambities hadden die beter gekund. Op 12 mei is de NMU erover in debat gegaan met Gedeputeerde Van Lunteren en wethouder Duindam (Woerden). Belangrijk is dat de provincie de plannen van de

gemeenten goed gaat toetsen voordat er ruimte wordt geboden. In de gemeente Woerden heeft de NMU plaatsgenomen in een klankbordgroep voor de herstructurering en ontwikkeling van bedrijventerreinen.

De NMU heeft in 2012 binnen de mogelijkheden die de basissubsidie gaf de belangrijkste **Infrastructuur** dossiers gevolgd, met name de Ring Utrecht en knooppunt Hoevelaken. De NMU was in die dossiers gesprekspartner voor gemeente Utrecht, de provincie en RWS en was vertegenwoordigd in het belangenpanel. Specifiek heeft de NMU het initiatief genomen om te zoeken naar een beter inpassing en ruimtelijke planvorming voor Utrecht-oost. Ook heeft zij input geleverd voor het ambitiesdocument van de gemeente *Utrecht aantrekkelijk en bereikbaar*. De NMU heeft de trechtering van varianten voor de Ring en het ontwerp van de NRU kritisch gevolgd. Net zoals de afgelopen jaren heeft de NMU lokale groepen ondersteund die zich bezighouden met infrastructurele ontwikkelingen in de buurt, onder meer met colleges over bv geluidsregels, luchtkwaliteit en verkeersmodellen in samenwerking met RWS. Eind 2012 is het concept buurtmobiliteit verder doorontwikkeld.

#### Projectfinanciering

De NMU trok tbv de gezamenlijke Natuur en Milieufederaties het **Programma Ruimte De Natuur en Milieufederaties**. Behalve regulier coördinatiewerk heeft de trekker een zienswijze geschreven over de MER over de Structuurvisie Wind op land, een bijeenkomst georganiseerd met RWS over haar duurzaamheidsprogramma en input geleverd mbt de nieuwe omgevingswet.

In het project **Thermo-meters werken aan verkoeling in de stad** is het deze zomer gelukt om de geplande metingen te verrichten op enkele hete dagen. 150 mensen deden dat vanuit huis in Utrecht, Amersfoort, Nieuwegein en Veenendaal. Er hingen verder een aantal professionele weerstations in Utrecht en Amersfoort en in Utrecht heeft de Wageningen universiteit metingen verricht met een bakfiets. Dit heeft tot heel veel media aandacht geleid over het fenomeen stedelijke hitte en tot inzicht in de perceptie en het optreden ervan. In 2012 is tevens de voorbereiding begonnen van het aanpakken van enkele locaties die te kampen hebben met het stedelijke hitte effect.

In 2012 is het project **Nieuwe bebouwing (stallen) in de Gelderse vallei** tot een einde gekomen met een goed bezochte conferentie en een inspiratie map voor ambtenaren en bestuurders. Dit heeft geleid tot een vervolg in de samenwerking tussen gemeenten, om te zorgen voor betere ontwerpen en inpassing van stallen).

De verkenning van het onderwerp **Tijdelijk ruimtegebruik** heeft niet direct geleid tot een project omdat er al verschillende initiatieven bestonden op dit vlak. De thema's **Stadsranden / kernrandzones** en **Hoogwaardig fietsnetwerk** zijn niet tot projectontwikkeling gekomen. Ook is het in 2012 niet gelukt om financiering te vinden voor **Extra ondersteuning lokale groepen Ring Utrecht**; de gesprekken hierover liepen in 2013 door.

#### INVESTEREN IN NATUUR EN LANDSCHAP

##### Basissubsidie

Door de stevige inzet op de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (en het vertrek en de komst van een nieuwe medewerker) zijn enkele natuur- en landschapsthema's enigszins in de knel geraakt. Dit is tussentijds ook mondeling gemeld aan de provincie Utrecht.

Mbt **Duurzaam water- en bodembeheer, Kaderrichtlijn Water en Deltaprogramma** is de NMU aanwezig geweest bij de KRW regiobijeenkomst voor het stroomgebied Rijn West (o.a. westelijk Utrecht).

Bij de totstandkoming van nieuwe peilbesluiten in Eemland en de Vijfheerenlanden (o.a. gemeente Vianen) was de NMU agendalid van de projectgroepen. De NMU heeft op verzoek van de gedeputeerde deelgenomen aan een ronde tafel bijeenkomst over schaliegas. Ook heeft de NMU protesten gesteund van Milieudefensie en Lush.

Naar aanleiding van de evaluatie van de **stikstofverordening** van de provincie Utrecht heeft de NMU samen met Natuurmonumenten een gesprek gehad met de provincie over de werking van de verordening. Daarbij is gesproken over de noodzakelijke herstelmaatregelen rondom Natuurbeschermingswetgebiedjes, die nog uitgevoerd moeten worden. De NMU was aanwezig bij een overleg tussen enkele Natuur en Milieufederaties, Natuur en Milieu en Natuurmonumenten over de stand van zaken van de PAS en provinciale stikstofverordeningen.

De totstandkoming van beheerplannen voor **Natura 2000** gebieden is in 2012 vertraagd doordat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) nog niet was vastgesteld. Voor het beheerplan van het Natura 2000 gebied Binnenveld heeft in het najaar een projectgroepvergadering plaatsgevonden. De Gelderse Natuur en Milieufederatie is lid van deze projectgroep en de NMU is als agendalid betrokken. Ook heeft de NMU diverse keren bestuurlijk aandacht gevraagd voor voortgang in de aanwijzing van het Binnenveld.

De NMU verwacht veel van de **Landschapskwaliteitsgidsen** van de provincie, die een goed handvat bieden om tot meer kwaliteit te komen in kleine en grote ruimtelijke projecten. We hebben eind december een workshop georganiseerd voor lokale organisaties om te leren werken met deze gidsen. In 2013 zouden we hier graag vervolg aan geven wanneer hiervoor financiering kan worden gevonden.

De **AVP-systematiek** is in 2012 fors veranderd. De NMU is sterk betrokken geweest bij de ontwikkeling van die nieuwe structuur. In de nieuwe situatie is de directeur van de NMU lid van de commissies Utrecht West en Oost, de agendacommissie in Utrecht west en voorzitter van de werkgroep klimaat en energie aldaar, en voorzitter van het platform Eemland in oost.

De uitvoering van de gebiedsprojecten Groot Wilnis- Vinkeveen en de Bovenlanden is enigszins vertraagd als gevolg van de (discussies over) natuurbezuinigingen vanuit het Rijk. De NMU heeft in de stuurgroep Groot Wilnis Vinkeveen vooral gezorgd dat het draagvlak voor uitvoering daardoor niet afbrokkelde. In de Stuurgroep De Bovenlanden heeft de NMU bijgedragen aan de ontwikkeling van een goede strategie voor natuurontwikkeling en beheer door 2 agrariërs.

De onduidelijkheid over de uitwerking van de bezuinigingen op natuur beheerste ook de uitvoering van het **Akkoord van Utrecht**, waarvan de NMU één van de ondertekenaars is. We hebben op uitnodiging van de provincie bijgedragen aan de visitatie door de IPO-commissie Janssen. Eind 2012 hebben Rijk en IPO op basis van het advies van deze commissie een akkoord bereikt over de verdeling van de middelen. Ook is de bezuiniging iets afgezwakt door het tweede kabinet Rutte. Daarmee is voor Utrecht duidelijk wat de investeringsruimte is voor de komende jaren. Begin 2013 zullen de Akkoord van Utrecht partijen daar afspraken overmaken.

#### Projectfinanciering

Het jaarlijkse evenement de **Nacht van de nacht** trok in 2012 meer bezoekers dan ooit, zo'n 30.000 bij 400 activiteiten in het land. Mensen konden op een interactieve kaart lichthinder melden. Tijdens de nacht zelf was het hoofdevenement een tentoonstelling en presentatie van foto's vanuit de ruimte van André Kuipers, waarop het overvloedige licht in ons land heel duidelijk is. De NMU leverde tevens de landelijke projectleider voor de NvdN.

In het project **Nieuwe arrangementen voor nieuwe natuur, binnen de groene contour** heeft de NMU in 2012 in kaart gebracht welke verdienmodellen voor natuur denkbaar zijn. Tevens is gesproken met vele initiatiefnemers en stakeholders, om kansrijke projecten in beeld te brengen voor de realisatie van natuur buiten overheidsfinanciering om. Daartoe is ook een markt georganiseerd met vragers en aanbieders. Ook is een schetsboek gemaakt van verschillende opties. In 2013 wordt een conferentie georganiseerd met casussen die kansrijk zijn en is het streven om tot realisatie tekomen. De voorbereiding daarvoor is in 2012 gestart.

Begin 2012 heeft architectenduo Ad&Ro in opdracht van de NMU een ontwerp van een **energielandschap** in de Nieuwe Hollandse Waterlinie opgeleverd. De NMU heeft vervolgens verkend of het mogelijk is hier een project rond te ontwikkelen, onder meer door een nadere onderbouwing te vragen van een studentengroep. Dat is niet kansrijk gebleken. Datzelfde geldt voor een community of practice voor **Klimaatforten voor de Toekomst**. Wat de NMU betreft zou dit een goede zaak zijn, maar financiële middelen waren niet te vinden. Tot slot is de betrokkenheid bij de exploitatie van **fort de Gagel** gestrand doordat een van de partners zich terugtrok.

Op verzoek van het ministerie van I&M heeft de NMU een **Regionale bijeenkomst Kaderrichtlijn Water** georganiseerd voor het deelstroomgebied Rijn Midden (oostelijk Utrecht, Flevoland en westelijk Gelderland). De bijeenkomst was bedoeld voor een brede groep maatschappelijke organisaties in dit stroomgebied. Tijdens de bijeenkomst is gediscussieerd over de vraag hoe de organisaties betrokken willen worden bij een nieuwe generatie waterplannen, en welke onderwerpen zij belangrijk vinden.

Een vervolg op een verkenning naar **Duurzame verblijfsrecreatie op de Utrechtse Heuvelrug** van Recron en de NMU is niet van de grond gekomen omdat de provincie ervoor heeft gekozen dat vervolg in eigen hand te houden. Een verkenning van het onderwerp **Biodiversiteit agrarisch gebied** leidde in eerste instantie tot een gezamenlijk idee met ANV de Venen om met windenergie agrarische natuurbeheer te financieren. Dit is onderzocht door een groep studenten. Dat onderzoek bood niet de basis voor een vervolg en ook ontbrak het draagvlak bij de leden van de ANV.

De onderwerpen **Waterhouderij, Europees Jaar van het Water 2012, Deltaprogramma** en **Watergidsencursus Nieuwe Stijl** zijn niet tot ontwikkeling gekomen, onder meer doordat de NMU door de krimp uit



2011 niet meer beschikt over een aparte beleidsmedewerker water. Wel is de NMU aan de slag gegaan met het concept **Tijdelijke natuur**.

## WERKVELDOVERSTIJGENDE WERKZAAMHEDEN

### Basissubsidie

Onder de vlag **bestuurlijk overleg en advisering** is de NMU betrokken bij verschillende bestuurlijke processen en overleggen, zoals de Provinciale Commissie Leefomgeving, bestuurlijke gesprekken met politici en bestuurders van provincie en gemeenten, Kamer van Koophandel, Waterschappen, de Utrecht Development Board en noem maar op.

Veel energie hebben we gestoken in het **Netwerk Utrecht 2040**, een samenwerkingsplatform van overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties dat in 2008 door de provincie is opgestart. Na enige radiostilte is op initiatief van de NMU in 2012 tot een doorstart van het Netwerk besloten. Die zal gericht zijn op de uitvoering van grote projecten gericht op wezenlijke verduurzaming van Utrecht, uitgevoerd door allianties van partijen. De NMU heeft een aantal vergaderingen van de kerngroep georganiseerd, een werkplan opgesteld en met de provincie afspraken gemaakt over overdracht van het trekkerschap aan de NMU. Begin 2013 zal het netwerk volgens deze opzet gaan draaien.

De kracht van de NMU is onder meer ons **netwerk** en onze achterban. Om die kracht te bewaren investeren we in dat netwerk. De NMU speelt een coördinerende rol in het Oostbroek-verband van provinciale natuurorganisaties, in de landelijke samenwerking van milieufederaties en met andere milieu-organisaties in de groene 11. NMU medewerkers treden desgevraagd op bij lokale bijeenkomsten van lokale groepen en gemeenten. De NMU heeft zelf een bijeenkomst voor lokale groepen georganiseerd over de landschapskwaliteitgidsen. Andere partijen waar we onder meer mee gesproken hebben zijn: Bureau Buiten, Bouwend Nederland, klimaatverbond, RTV Utrecht en USI van de UU.

Voor de NMU is **communicatie** cruciaal. Het communicatiewerk bestaat deels uit algemene NMU-communicatieactiviteiten en deels uit projectgebonden werkzaamheden. In 2011 en 2012 zijn site en huisstijl vernieuwd. In 2012 is een start gemaakt met de invoering van een nieuw CRM systeem. Elke maand is een algemene nieuwsbrief verstuurd naar een groeiende groep lezers (1600). Het aantal twittervolgers is ook sterk gestegen (1200 volgers per januari 2013). Daarnaast is er een specifieke nieuwsbrief over mobiliteit en infrastructuur, energiebesparing en andere project-gerelateerde nieuwsbrieven, die opgeteld bijna 7000 abonnees hebben. De NMU heeft ongeveer 35 persberichten gestuurd en haalt ongeveer wekelijks de 'oude' media en bijna dagelijkse digitale media.

In 2012 bestond de **NMU 40 jaar**. We hebben dat gevierd met een jubileum waarin we 40 jaar vooruit keken. Met een aparte site waar mensen hun beelden en teksten en ideeën kwijt konden. Met essays van smaakmakende Utrechtse. Met kindertekeningen en beelden van studenten van de HKU. Met een e-magazine waarin al die zaken bij elkaar kwamen. En tot slot met een symposium in het academiegebouw met 200 bezoekers.

Nota bene: een aantal activiteiten van de NMU in 2012 is uitgebreider beschreven in het publieksjaarbericht dat in februari 2012 is verschenen.

### FINANCIËLE ZAKEN:

#### **Realisatie 2012**

De activiteiten in 2012 zijn in grote lijnen uitgevoerd als voorgenomen in het werkplan. Dit geldt zowel voor de van tevoren gestelde doelen en de geformuleerde producten en resultaten als voor de ureninzet.

De verschillen in financiële resultaten, zijn grotendeels te verklaren door de gerealiseerde directe materiële project-inkomsten en –kosten die niet in de begroting waren meegenomen omdat zij jaarlijks sterk variëren en één op één tegen elkaar wegvallen. Dit geldt mn. voor de projecten "Thermometers" (€ 15.500 materiaal kosten) en "Zuinige Waarden" (€ 10.000 materiaal kosten).

De projectsubsidies van de Provincie zijn voor het grootste deel toegekend zoals in de begroting was opgenomen. Gedurende het jaar is zo'n € 8.000 aan projectsubsidie minder gerealiseerd met name door het gedeeltelijk doorschuiven van het project Groene gebiedsontwikkeling.

Bij de overige projectsubsidies is zo'n € 90.000 aan extra inkomsten gerealiseerd met name bij projecten in samenwerking met de 12 provinciale milieufederaties zoals HIER opgewekt (€ 24.000), Nacht van de Nacht (€ 17.000), Nieuwe Binding (€ 6.000), diverse kleinere projecten (€ 9.000) en verder bij projecten van diverse overheden zoals Energiebesparing in de zorg (€15.000), De Zuinige Waarden (€16.000) en Reijerscop (€ 7.000). Het jaar is met een positief saldo van € 27.219 afgesloten door deze hogere projectinkomsten. Weliswaar waren er ook hogere personeelskosten vanwege hogere bezetting in de flexibele schil (40.000,-) en hogere algemene kosten (€ 19.000) met name vanwege het 40-jarig jubileum. Desondanks blijft het resultaat positief en dit wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van minimaal een halve jaaromzet. Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

De Provincie Utrecht stelt als voorwaarde dat de reservevorming van subsidiënten niet meer dan 10% van de basissubsidie mag bedragen. Met de Provincie Utrecht is daarom afgesproken om in de (uren)boekhouding een scheiding aan te brengen tussen de activiteiten die worden gefinancierd vanuit de provinciale basissubsidie (de basistaken) en activiteiten die d.m.v. projectsubsidies en andere bijdragen worden gefinancierd. Zo kan bepaald worden of een positief saldo is toe te schrijven aan de basissubsidie van de provincie of aan andere bronnen. Uit de urenregistratie van de NMU blijkt dat van de urenbesteding van de medewerkers in 2012 42,4 % van de directe uren betrekking had op werkzaamheden die behoren tot de activiteiten binnen de taken conform het activiteitenplan 2012 dat is opgesteld tbv de basissubsidie. Verondersteld wordt dat de indirecte uren dezelfde verdeling hebben. De basissubsidie in 2012 betrof € 323.535,- ofwel 40 % van de kosten eigen organisatie. Het aandeel van de basissubsidie in de bestedingen was dus kleiner dan het aandeel van de uitgevoerde basistaken, er is sprake van een 'tekort' van € 2.480,-. Ook bij het precies naast elkaar zetten van de "provincie" uren en de andere uren is te zien dat er meer uren dan begroot aan provincie gerelateerde taken besteed is. Zie ook bijlage 3 en 4. Er vindt in 2012 dus geen reservevorming vanuit de provinciale subsidie plaats.

### **Overige toelichtingen**

Vanwege het CBF keurmerk moet de NMU aan specifieke tenaamstelling en samenstelling van enkele posten in Balans en Staat van baten en lasten voldoen, volgens de verslaggevingsrichtlijn fondsenwervende instellingen vanuit de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De baten worden onderverdeeld in baten uit eigen fondsenwerving, baten via de Stichting De Natuur en Milieufederaties, subsidies van overheden en overige baten.

Bij de baten uit eigen fondsenwerving zijn naast de bijdragen van aangesloten organisaties (lokale groepen en zusterorganisaties in de provincie Utrecht) ook projectbijdragen van niet-overheden opgenomen.

Bij baten uit acties van derden zijn alle inkomsten die verkregen zijn via de Stichting De Natuur en Milieufederaties (NMF) opgenomen. De NMF fungeert als indirecte fondsenwerfer voor de NMU. Volgens opgave van NMF was de financiering via deze bron in 2012 voor 97,7% afkomstig van de Nationale Postcodeloterij, (in 2011 was dit 98,4%) de rest is afkomstig van subsidies van overheden en anderen.

Bij de subsidies van overheden zijn naast de reguliere basissubsidie van de Provincie Utrecht ook de projectsubsidies van de Provincie Utrecht en van andere overheden apart opgenomen.

Onder overige baten zijn rentebaten en enkele kleinere niet uit projecten voortvloeiende baten opgenomen.

In het kader van de verslaggevingsrichtlijn is in de Staat van Baten en Lasten een aparte kostenpost "Werving baten" opgenomen. Deze post bestaat uit een toegerekend deel van de totale kosten eigen organisatie, op basis van de urenbesteding van de medewerkers aan projectacquisitie (zie Toelichting bestedingen). Werving baten is weer onderverdeeld in "kosten verwerving van projectsubsidies" en "kosten voor eigen fondsenwerving", op basis van urenbesteding aan projecten die door overheden zijn gefinancierd en projecten die uit eigen fondsenwerving zijn gefinancierd. De kosten verwerving subsidies overheden bedroegen in 2012 volgens deze berekening 3,1 % van de projectsubsidiebaten. Het beleid van de NMU is deze kosten beperkt te houden tot max. 10% van de betreffende projectsubsidiebaten. De kosten voor eigen fondsenwerving bedroegen 3,5 % van de baten uit eigen fondsenwerving. De besteding aan de gezamenlijke doelstellingen bedroeg 95,3 % van de totale baten van de NMU in 2012.

De kosten voor Beheer en Administratie moeten apart gedefinieerd en verantwoord worden. Vanaf 2008 hanteren de 12 samenwerkende provinciale milieufederaties voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting op de bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen. Deze organisatiekosten staan immers in hun geheel ten dienste van de inhoudelijke doelstellingen. In het najaar van 2011 hebben de federaties afgesproken tot verdere uniformering van de berekeningswijze rond de B&A kosten en er wordt naar gestreefd de B&A kosten beperkt te houden tot maximaal 25% met een daling naar 20% in de komende twee jaar. De kosten die binnen deze doelstellingen tot Beheer en Administratie kunnen worden gerekend zijn opgenomen in de toelichting op de bestedingen. In 2012 bedroegen deze kosten € 139.569 ofwel 16,7 % van de totale baten.

De NMU heeft als beleid om niet te beleggen. Het vermogen is ondergebracht op een spaarrekening waaraan geen vermogensrisico's zijn verbonden.

### **Cheque van € 2.250.000 van de Postcode Loterij voor De Natuur en Milieufederaties**

Ruim negentig goede doelen schitterden op 13 februari op het Goed Geld Gala van de Nationale Postcode Loterij. In Het Concertgebouw in Amsterdam maakte de grootste goededoelenloterij van Nederland bekend dat zij dankzij haar 2,4 miljoen deelnemers dit jaar een recordbedrag van 291 miljoen euro kan schenken aan de goede doelen. De helft van ieder lot doneert de Postcode Loterij aan goede doelen op het gebied van mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties ontvingen een cheque van € 2.250.000.



*Foto: Joris Hogenboom (rechts) en Hans van der Werf van De Natuur en Milieufederaties ontvangen de cheque van € 2.250.000 uit handen van Judith Lingeman (Hoofd Afdeling Goede Doelen). Foto: Roy Beusker Fotografie*

#### OVERIGE ORGANISATORISCHE ZAKEN

Per 1 januari 2012 is de organisatieverandering geëffectueerd die in 2011 was voorbereid. Dat betekende in concreto het vertrek van 2 medewerkers, het streven naar een flexibele schil van tijdelijke medewerkers, de voorbereiding van een nieuw loongebouw en rechtspositieregeling, en diverse organisatie-opgaven waar met het team aan gewerkt is, onder meer door een viertal workshops onder leiding van organisatie adviseur Barbara Spronck en een acquisitie training. Het streven naar een flexibele schil is geslaagd, in totaal hebben er 4 tijdelijke medewerkers bij de NMU aan projecten gewerkt. Na het vertrek van twee medewerkers in de loop van het jaar zijn bovendien twee nieuwe medewerkers aangenomen in de vaste staf. Tot slot waren twee vrijwilligers actief, vier stagiaires en verschillende studentengroepen. De NMU heeft in 2012 haar automatiseringssysteem vervangen.

De directeur van de NMU was in 2012 tevens voorzitter van het landelijke samenwerkingsverband van de natuur- en milieufederaties (NMF's). De adjunct-directeur was actief als vertegenwoordiger van de NMU in het Algemeen Bestuur van de NMF's en verder leverde de NMU twee projectleiders (HIER opgewekt en Nacht van de Nacht), een coördinator voor het onderwerp Ruimte en het secretariaat van het samenwerkingsverband. De overige stafleden van de NMF's zijn sinds eind 2011 bij de NMU gehuisvest.

In 2012 vond de hertoetsing plaats door het CBF, met goed resultaat.

#### DIRECTIE EN RAAD VAN TOEZICHT

De directie vormt het bestuur van de Stichting en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten van de NMU. De Directie is verantwoordelijk voor de financiële positie van de stichting en haar resultaten en bestaat uit een directeur en een adjunct-directeur met een onderlinge taakverdeling t.a.v. de dagelijkse leiding, onder eindverantwoordelijkheid van de directeur. De directie wordt benoemd door de Raad van Toezicht voor onbepaalde tijd.

De directie heeft twee reguliere gesprekken gevoerd met het provinciebestuur, waar onder meer de subsidierelatie met de provincie en het activiteitenplan waarop de jaarlijkse provinciale subsidie wordt gegeven op de agenda stonden. Specifiek ging het over het niet-indexeren van het subsidiebedrag en de manier van samenwerking tussen provincie en NMU.

De Raad van Toezicht is belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de Directie gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de Directie. De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste elf personen. De leden worden door de RvT zelf benoemd, voor een periode van (maximaal) vier jaren en zijn na hun aftreden voor maximaal één volgende periode van (maximaal) vier jaren herbenoembaar.

De leden van Raad van Toezicht en Raad van Advies ontvangen geen bezoldiging.

#### Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2005. Begin 2013 heeft een actualisatie plaats gevonden. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning wordt aangesloten bij het karakter van de stichting en deze is in overeenstemming met evt. wettelijke voorschriften of subsidie voorwaarden.

<b>Naam</b>	Joris Hogenboom	Lot van Hooijdonk
<b>Functie</b>	directeur	adjunctdirecteur
<b>Dienstverband</b>		
Aard	onbepaald	onbepaald
Uren	38 uur	37 uur
Parttime%	100%	98,68%
In dienst per	01-11-1999	05-04-2010
<b>Bezoldiging</b>		
<i>Bruto jaarsalaris</i>	58.583	49.779
<i>Vakantiegeld</i>	4.687	3.982
<i>13<sup>e</sup> maand</i>	4.862	4.132
Totaal jaarinkomen	68.132	57.893
<i>SV lasten (wg deel)</i>	9.266	9.266
<i>Pensioenlasten (wg deel)</i>	9.780	4.491
<i>Reiskosten ww / Telefoonverg</i>	1.662	300
Totaal overige lasten/vergoedingen	20.708	14.057
<b>Totaal bezoldiging</b>	<b>88.840</b>	<b>71.950</b>
<b>Boekjaar</b>	2012	2012
<b>Totaal bezoldiging vj</b>	87.788	60.332

Aan de leden van de directie, Raad van Toezicht en Raad van Advies zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

De leden van directie en Raad van Toezicht hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben.

Door hen opgegeven relevante (neven-) functies:

Joris Hogenboom	Voorzitter van het dagelijks bestuur van de NMF
Lot van Hooijdonk:	Lid GroenLinks delegatie naar de Europese Groene Partij, Lid Raad van Advies Wetenschappelijk Bureau GroenLinks Voorzitter Stichting GroenLinks in Europa Lid permanente programmacommissie GroenLinks Lid Raad van Toezicht van Non Nobis
Erik Wagener:	Vice-voorzitter landelijk bestuur Fietsersbond
Hens Runhaar:	Bestuurslid van de Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi
Martien Das:	Coordinator MyWheels deelauto's in Bunnik (onbezoldigd) Lid bestuur Groen Links afdeling Bunnik
Gonda Laporte:	Lid overlegorgaan Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug Bestuurslid van Stichting FONA
Benno Oosterom:	Lid comité Vondelparc Energie[positief te Utrecht Voorzitter stuurgroep Lenteaakkoord Voorzitter college van kerkrentmeesters van de PNK-wijkgemeente Jacobikerkerk te Utrecht

## VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

De RvT bestond in 2012 uit respectievelijk 7 en 6 leden (na juni 2012).

De RvT is in 2012 5 maal bij elkaar geweest, steeds met aanwezigheid van de directie die deze overleggen voorbereidt. De directie informeerde de RvT in elk overleg door schriftelijke voortgangsberichten die het gehele werkterrein van de NMU bestrijken. De RvT heeft drie financiële tussenrapportages gekregen. Daarnaast zijn door de directie formele zaken ter goedkeuring voorgelegd: in april 2012 is het jaarverslag en de jaarrekening 2011 goedgekeurd en décharge verleend aan de directie mbt. het gevoerde bestuur. In december is de begroting en het werkplan 2013 goedgekeurd. Tevens is de RvT nauw betrokken bij de vormgeving van een nieuw loongebouw en de herziening van de rechtspositieregeling. Zij heeft akkoord gegeven op de besluiten daaromtrent.

Naast de toezichthoudende taken heeft de RvT een adviserende rol richting de directie. Naast bovengenoemde bedrijfsmatige onderwerpen betrof dat de projecten HIER opgewekt, de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, nieuwe financiering voor natuur en het uurtarief van de NMU.

In 2012 heeft de Raad van Toezicht zichzelf en de samenwerking met de directie geëvalueerd. Tevens hebben functioneringsgesprekken plaatsgevonden met de directieleden.

Tot slot is de (interim) voorzitter van de RvT aanwezig geweest bij 3 vergaderingen van de Raad van Advies van de NMU, waarin voor een belangrijk deel vertegenwoordigers van het netwerk van lokale natuur- en milieuorganisaties zitting hebben, naast een aantal leden van uit maatschappelijke organisaties en bedrijven die actief zijn op het werkveld van de NMU. Deze Raad van Advies vergaderde in 2012 drie maal en adviseerde de directie en RvT op de volgende thema's: de energieprojecten HIER opgewekt en Zuinige Waarden, windenergie en mogelijke rollen voor de NMU in het organiseren van participatie.

## VOORUITBLIK 2013 EN VERDER

Eind 2012 is het werkplan 2013 vastgesteld. Daarin zet de NMU de lijn door die in 2011 is ingezet, naar een ondernemende, naar buiten gerichte en productieve organisatie. Inhoudelijk legt de NMU de komende jaren de nadruk op zorgvuldig ruimtegebruik (beoordeling van ruimtelijke plannen, binnenstedelijk bouwen, duurzame mobiliteit en inpassing van windenergie), investeren in natuur en landschap (waaronder nieuwe kansen voor natuur, vertegenwoordiging en bijdrage aan gebiedsprocessen) en energie en duurzaam ondernemen.

Ten aanzien van de bedrijfsvoering zal de inzet gericht zijn op het verbreden van de financieringsbasis voor projecten. Daarbij staat voor de NMU voorop dat de onafhankelijke positie gewaarborgd moet zijn, om de rollen van belangenbehartiger voor natuur en milieu, ondersteuning van bewonersorganisaties en participatie, goed te kunnen uitvoeren. Vooral voor projecten ter versnelling van duurzaamheid in de provincie zoekt de NMU vaak samenwerking met andere private organisaties. De uitdaging is om in die samenwerking ook een stuk financiering voor dit werk te vinden.

## **Verantwoordingsverklaring 2012 Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht**

De leden van de directie en de Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de NMU wordt de functie 'toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' en van de dagelijkse leiding over de organisatie.
2. De NMU dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De NMU streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier de NMU in 2012 invulling gaf aan deze principes.

### **Ad 1. Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering**

Bij de NMU is de uitvoering van het beleid gescheiden van het toezicht houden. Deze scheiding is geregeld in de statuten van 28 februari 2006 waarin is vastgelegd dat de NMU twee bestuurlijke organen kent waarbij de Directie verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid en de Raad van Toezicht (RvT) voor het toezicht.

De RvT bestaat uit 5 tot 11 personen uit verschillende deelgebieden van natuur en milieu met uiteenlopende vaardigheden en competenties. Tenminste één keer per jaar wordt het eigen functioneren besproken. De RvT komt minimaal 5 maal per jaar bijeen over alle relevante financiële- en beleidszaken. Zij besluit over alle meerjarenbeleidsplannen en werkplannen. Conform de statuten van de NMU is het lidmaatschap van de RvT onverenigbaar met de functie van lid van de directie of werknemer van de stichting. De RvT voorziet zelf in haar vacatures.

Conform de statuten van de NMU worden de leden van de directie benoemd door de RvT. De taken en bevoegdheden van de directie, en de onderlinge taakverdeling binnen de directie zijn vastgelegd in het directiestatuut van 16 juni 2010. De directie legt verantwoording af aan de RvT.

### **Ad 2. Optimale besteding van de financiële middelen**

De NMU is in staat om vooraf aan te geven met welke inzet van mensen en middelen welk resultaat kan worden bereikt en om daarover na uitvoering van activiteiten gestructureerd verantwoording af te leggen. Alle beleidsmatige en projectmatige activiteiten zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen van de NMU. De directie houdt toezicht op de ureninzet via de urenregistratie en stuurt medewerkers aan op de gestelde doelen. Investerings-, zowel financieel als in tijd, behoeven altijd fiatering door de directie.

De Raad van Toezicht wordt tenminste 2 x per jaar tussentijds op de hoogte gesteld van de financiële voortgang (trimesteroverzichten). De begroting en jaarrekening worden jaarlijks vastgesteld door de RvT. In 2012 werd het jaarverslag 2011 (inclusief jaarrekening met bijbehorende accountantsverklaring) in de vergadering van 10-04-2012 vastgesteld. In de vergadering van 12-12-2012 werd het werkplan en begroting 2013 vastgesteld. Daarnaast worden de leden van de RvT voorafgaand aan de vergaderingen dmv voortgangsberichten op de hoogte gebracht van de stand van zaken mbt de uitvoering van het beleid, van knelpunten en bijstellingen. Deze voortgangsberichten worden op de RvT-vergaderingen besproken

### **Ad 3. Streven naar optimale relaties met belanghebbenden**

Minimaal twee keer per jaar vindt een bestuurlijk overleg plaats met de verantwoordelijk gedeputeerde van de provincie. Andere reguliere bestuurlijke gesprekken betreffen het Oostbroek-verband, de Natuur en Milieufederaties en de Groene 11 van landelijke milieuroorganisaties. Naast deze reguliere verbanden vinden diverse overleggen plaats met ambtelijke directieleden en bestuurders van onder meer KvK en LTO, RWS, wethouders en ondernemers.

De NMU is de vaandeldrager van vele lokale natuur- en miliegroepen en veel groene bewoners in de provincie Utrecht. Een aantal leden van deze groepen is vertegenwoordigd in de Raad van Advies, alsmede andere stakeholders van bedrijven of kennisinstellingen. Ook buiten deze formele structuur spant de NMU zich in om goede banden te onderhouden met de lokale achterban, bijvoorbeeld via het Adviespunt ruimte waar mensen terecht kunnen, door bijeenkomsten voor hen te organiseren of hen meer intensief te ondersteunen bij activiteiten naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen.

In 2012 heeft de NMU deelgenomen aan een onderzoek van de VU naar reputatiemanagement door ngo's. Daartoe hebben verschillende stakeholders een enquête ingevuld. Uit dat onderzoek blijkt dat stakeholders hoge verwachtingen van de NMU hebben die de NMU deels waarmaakt. De aangeschreven stakeholders geven aan vooral informeel en ad hoc goed contact te hebben, en beschouwen de samenwerking en informatievoorziening als goed. Naar aanleiding van het onderzoek beziet de NMU of zij een instrument kan ontwikkelen om meer structureel de relaties met de omgeving te monitoren.

Belanghebbenden (donateurs, belangstellenden, organisaties) kunnen zich aanmelden voor de maandelijkse nieuwsbrief van de NMU. Hierin wordt beschreven wat de actuele ontwikkelingen zijn op de werkterreinen van de NMU en wat de NMU op die terreinen onderneemt. De website van de NMU wordt ook tussentijds bijgewerkt met actuele informatie. Donateurs ontvangen tevens het jaarbericht.

De NMU vervult een coördinerende rol voor de samenwerkende natuur- en milieuroorganisaties in de provincie Utrecht en ontvangt hiervoor van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse bijdrage. De coördinerende werkzaamheden van de NMU worden besproken op het directeurenoverleg en in bilateraal overleg met de afzonderlijke organisaties.

Middels het project De Groene Peiler streeft de NMU er sinds 2007 naar om via regelmatige peilingen de mening te polsen van een burgerpanel over diverse onderwerpen rond natuur, milieu en landschap, en de burger actief te betrekken bij beleidvorming op deze onderwerpen. In 2012 zijn er 2 peilingen geweest.

De NMU heeft vanaf juni 2005 een klachtenprocedure, maar daarvan is tot op heden nog geen gebruik gemaakt.

Utrecht, 10 april 2013



**BEGROTING 2013**

		<b>Begroot 2013 €</b>	<b>Realisatie 2012 €</b>	<b>Begroot 2012 €</b>
<b>BATEN</b>				
Baten uit eigen fondsenwerving		22.000	46.839	44.668
Baten uit gezamenlijke acties		-	-	-
Baten uit acties van derden		197.473	252.718	195.654
Subsidies van overheden:				
Provinciale basissubsidie		297.303	323.535	323.535
Projectsubsidies overheden		207.533	193.945	153.717
Baten uit beleggingen		-	-	-
Overige baten		1.500	18.067	1.500
<b>Som der baten</b>		<b>725.809</b>	<b>835.103</b>	<b>719.074</b>
<b>LASTEN</b>				
<u>Besteed aan doelstellingen</u>				
Zorgvuldig Ruimtegebruik	35,3%	241.851	276.054	265.285
Duurzame Mobiliteit				
Integrale Gebiedsontwikkeling				
Investeren in Natuur en Landschap	18,4%	125.579	159.574	152.105
Energie, Milieu en Duurzaam Ondernemen	46,3%	316.815	360.399	265.503
Totaal besteed aan doelstellingen		<b>684.245</b>	<b>796.027</b>	<b>690.954</b>
<u>Werving baten</u>	2,40%	26.564	11.857	25.083
<u>Beheer en administratie</u>		-	-	-
<b>Som der lasten</b>		<b>710.809</b>	<b>807.884</b>	<b>707.975</b>
<b>Resultaat</b>		<b>15.000</b>	<b>27.219</b>	<b>11.099</b>
<b>Resultaatbestemming</b>				
toevoeging / onttrekking aan reserves		<b>15.000</b>	<b>27.219</b>	<b>11.099</b>

**Jaarrekening**

- Balans
- Staat van Baten en Lasten
- Toelichting

**BALANS PER 31 DECEMBER 2012**

(na vrijval bestemmingsreserves)

<b>Actief</b>	<b>31-12-2012</b>		<b>31-12-2011</b>	
	€		€	
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>				
Debiteuren	3.338		49.580	
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>133.175</u>		<u>122.558</u>	
		136.513		171.638
<u>Liquide middelen</u>		<u>327.501</u>		<u>388.133</u>
		<u>464.014</u>		<u>559.771</u>
<b>Passief</b>	<b>31-12-2012</b>		<b>31-12-2011</b>	
	€		€	
<u>Reserves en Fondsen</u>				
Bestemmingsreserves				
Stichtingskapitaal	2.269		2.269	
Continuïteitsreserve	<u>199.533</u>		<u>172.314</u>	
		201.802		174.583
<u>Voorzieningen</u>				
Voorziening arbeidsongeschiktheid	-		-	
			<u>3.000</u>	
		0		3.000
<u>Langlopende schulden:</u>				
Lening o/g		0		2.269
<u>Kortlopende schulden:</u>				
Crediteuren	13.191		46.757	
Belastingen en premies soc. verzekering	38.457		47.916	
Overige schulden en overlopende passiva	<u>210.564</u>		<u>285.246</u>	
		262.212		379.919
		<u>464.014</u>		<u>559.771</u>

## STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2012

	Realisatie 2012 €	Begroot 2012 €	Realisatie 2011 €
<b>BATEN</b>			
Baten uit eigen fondsenwerving	46.839	44.668	71.636
Baten uit acties van derden	252.718	195.654	215.454
<u>Subsidies van overheden</u>			
Provinciale basissubsidie	323.535	323.535	349.768
Projectsubsidies overheden	193.945	153.717	280.331
Baten uit beleggingen	-	-	-
Overige baten	18.067	1.500	16.910
<b>Som der baten</b>	<u>835.103</u>	<u>719.074</u>	<u>934.098</u>
<b>LASTEN</b>			
<u>Besteed aan doelstellingen</u>			
doelstelling Zorgvuldig Ruimtegebruik (ZR)			
directe projectkosten	16.714	1.942	20.508
kosten eigen organisatie	259.341	263.342	295.201
doelstelling Duurzame Mobiliteit (DM)			
directe projectkosten			217
kosten eigen organisatie			84.671
doelstelling Integrale Gebiedsontwikkeling (IG)			
directe projectkosten			3.447
kosten eigen organisatie			201.281
doelstelling Natuur en Landschap (NL)			
directe projectkosten	4.458	1.114	29.177
kosten eigen organisatie	155.116	150.991	184.351
doelstelling Energie en Milieu (EM)			
directe projectkosten	18.644	1.944	53.606
kosten eigen organisatie	341.755	263.559	188.816
Totaal besteed aan doelstellingen	<u>796.027</u>	<u>682.892</u>	<u>1.061.260</u>
<u>Werving baten</u>			
kosten eigen fondsenwerving	1.625		4.735
kosten verkrijging projectsubsidies	10.232	28.083	20.318
	11.857	25.083	25.053
<u>Beheer en administratie *)</u>	-	-	-
<b>Som der lasten</b>	<u>807.884</u>	<u>707.975</u>	<u>1.086.313</u>
<b>Resultaat</b>	<u>27.219</u>	<u>11.099</u>	<u>( 152.214)</u>
Toevoeging/onttrekking aan continuïteitsreserve	<u>27.219</u>	<u>11.099</u>	<u>(152.214)</u>

\*) De stichting Natuur- en milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging. Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de bijlage "Toelichtinglastenverdeling", maar worden in de "staat van baten en lasten" volledig toegerekend aan de doelstellingen.

## KASSTROOMOVERZICHT

	<b>2012</b>	<b>2011</b>
	<b>€</b>	<b>€</b>
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten:</b>		
Resultaat	27.219	(152.214)
Aanpassingen voor:		
Mutatie voorziening		( 3.000)
Mutatie vorderingen	35.125	( 23.482)
Mutatie kortlopende schulden	<u>(120.708)</u>	<u>228.932</u>
	( 58.363)	50.237
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</b>	( 2.269)	-
<b>Netto kasstroom:</b>	<u>( 61.632)</u>	<u>50.237</u>
<b>Mutatie geldmiddelen</b>	<u>( 60.632)</u>	<u>50.237</u>

Dit kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

## **Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening**

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht, onder nummer 41177152

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het overschot/tekort vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Fondsenwervende instellingen (RJ 650).

### **Grondslagen van resultaatbepaling**

#### **Baten uit eigen fondsenwerving**

Onder de categorieën donaties/giften van particulieren en bedrijven en jaarlijkse bijdragen aangesloten organisaties worden gelden verantwoord die door de geveer vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden doorgaans verantwoord op basis van ontvangst (kasstelsel).

Daarnaast vallen ook projectsubsidies van niet-overheden onder baten uit eigen fondsenwerving. Deze bedragen worden verantwoord op basis van de bestedingen (uren en materialen) aan de betreffende projecten. De bijdragen in natura worden gewaardeerd op reële waarde.

De kosten voor eigen fondsenwerving worden verantwoord onder de post "werving baten".

#### **Baten uit acties van derden**

De bijdragen uit nationale loterijen, puzzelacties van bladen e.d. en/of andere fondsenwervende instellingen worden verantwoord onder deze categorie. In geval van de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) gaat het om gelden van de Nationale Postcodeloterij via St. De Natuur en Milieufederaties (NMF) Eventuele hiermee samenhangende verwervingskosten komen voor rekening van NMF.

Een groot deel van de bijdrage van NMF aan de NMU wordt toegekend in de vorm van projectsubsidies, waaraan aanvullende subsidievoorwaarden verbonden zijn. Deze projectbijdragen worden verantwoord op basis van bestedingen (uren en materiaalkosten).

#### **Subsidies overheden**

Onder deze categorie worden subsidies van overheden verantwoord, waaronder de provinciale basissubsidie en projectsubsidies van de Provincie en andere overheden. Onder projectsubsidies zijn te verstaan bijdragen, die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van de kosten eigen organisatie en materiaalkosten voor een bepaald project.

#### **Overige baten**

Deze betreffen met name niet voorziene extra toekenningen voor projecten uit voorgaande jaren, alsmede rentebaten.

#### **Bestedingen**

Onder de bestedingen worden, per doelstelling, de volgende kosten verantwoord:

- directe projectkosten
- aandeel in de kosten eigen organisatie

#### **Kosten eigen organisatie**

Onder de kosten eigen organisatie worden de kosten verantwoord van de eigen organisatie (kosten van bestuur, beheer en uitvoering). Deze kosten worden op basis van het aantal directe uren (project- en beleidswerk) verdeeld naar de vijf doelstellingen. In de toelichting op de bestedingen is ook een verdeling van de kosten eigen organisatie opgenomen waarbij rekening is gehouden met de uren die besteed zijn aan werving baten en aan beheer en administratie.

**Beheer en administratie**

Voor de post Beheer en Administratie (B&A) hanteren de milieufederaties een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting op de bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

Tot de directe kosten B&A worden in die toelichting de ingekomen facturen voor administratie (admin.kantoor, accountant, CBF, etc.), verzekeringen en bestuurskosten gerekend. Op basis van de uren van directie en secretariaat die in 2012 besteed zijn aan personeels- en organisatiebeleid, RvT, RvA en algemene administratie worden ook naar rato de overige kosten eigen organisatie toegerekend aan deze post.

**Werving baten**

Alle directe kosten van activiteiten, die direct of indirect ten doel hebben mensen, bedrijven of instellingen te bewegen geld te geven voor één of meer van de doelstellingen, worden aangemerkt als werving baten. Op basis van het aantal fte's dat aan projectacquisitie is besteed, worden de kosten eigen organisatie naar rato toegerekend aan deze posten.

**Belastingen**

De stichting is niet vennootschapsbelastingplichtig. In 2012 is net als in voorgaande jaren een aantal projecten gefinancierd door middel van opdrachten, oa. van de Provincie Utrecht, waarover BTW afdracht verschuldigd was. Over de overige activiteiten van de stichting is geen BTW verschuldigd.

## TOELICHTING OP DE BALANS

<b>Actief</b>	<b>31-12-2012</b>	<b>31-12-2011</b>
	€	€
<b>Vorderingen</b>		
<u>Debiteuren:</u>		
Debiteuren diversen	3.025	12.501
De Natuur en Milieufederaties		6.790
Provincie Utrecht		22.189
Oostbroekorganisaties	313	8.100
	<u>3.338</u>	<u>49.580</u>
Projectsubsidies die betrekking hebben op in 2012 uitgevoerde werkzaamheden, maar nog niet zijn ontvangen zijn opgenomen onder Nog te vorderen projectsubsidies (zie hieronder)		
<u>Overige vorderingen en overlopende activa:</u>		
Nog te vorderen projectsubs. De Natuur en Milieufederaties	34.132	27.500
Nog te vorderen projectsubs. Provincie Utrecht	3.737	13.454
Nog te vorderen projectsubsidies Oostbroekorganisaties	14.698	8.963
Nog te vorderen projectsubsidies overigen	10.266	15.183
Provincie Utrecht basissubsidie	32.353	34.976
Oostbroekorganisaties algemene bijdrage	15.000	4.000
Vooruitbetaalde kosten	12.301	147
Rek.courant Reaal inz. Pensioenen	2.214	3.120
Reaal overrente		983
Nog te ontvangen vergoeding ziektekosten verzekering	5.000	10.000
Diversen	3.474	3.733
	<u>133.175</u>	<u>122.058</u>
<b>Liquide middelen</b>		
Kasgeld	2	65
Bank- en girosaldi	327.498	388.068
	<u>327.501</u>	<u>388.133</u>

Onderdeel van de liquide middelen is één bankgarantie van € 11.599,41 gesteld t.b.v. de verhuurder van de kantoorruimte.

De NMU beschikt bij de ING over een kredietfaciliteit van € 15.000,-



## TOELICHTING OP DE BALANS

Passief	31-12-2012	31-12-2011
	€	€
<b>Reserves en Fondsen</b>		
<u>Reserves</u>		
Stichtingskapitaal: Stand per 31 december	2.269	2.269
<u>Continuïteitsreserve:</u>		
Stand per 1 januari	172.314	298.528
Vrijval bestemmingsreserves		26.000
Mutatie uit de resultaatverdeling	27.219	(152.214)
Stand per 31 december	<u>199.533</u>	<u>172.314</u>
<p>De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van minimaal een halve jaaromzet (€ 417.000). Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als zekerheid bij het nemen van risicovolle beslissingen.</p>		
<u>Voorzieningen</u>		
Stand per 1 januari	3.000	6.000
Vrijval voorziening arbeidsongeschiktheid	<u>(3.000)</u>	<u>(3.000)</u>
Stand per 31 december	-	3.000
<b>Langlopende schulden</b>		
Lening O/G	<u>-</u>	<u>2.269</u>
<b>Kortlopende schulden</b>		
<u>Crediteuren</u>	<u>13.191</u>	<u>46.757</u>
<u>Belastingen en premies sociale verzekeringen:</u>		
BTW afdracht	4.279	13.827
Afdracht loonheffing	<u>34.178</u>	<u>34.089</u>
	<u>38.457</u>	<u>47.916</u>

In 2012 werden enkele projecten gefinancierd via opdrachtverlening. Over deze bedragen was BTW verschuldigd

**Vervolg TOELICHTING OP DE BALANS**

	<b>31-12-2012</b>	<b>31-12-2011</b>
<u>Overige schulden en overlopende passiva:</u>	€	€
Vakantiegeldverplichting	21.512	21.562
Verlofurenverplichting	13.568	21.314
Pensioenen nagekomen	-	-
Ontslagvergoeding nog te betalen	24.000	135.890
Bijdrage verbouwing nieuwe kantoorruimte		11.900
Onderhoudsfonds grondwatermeters	1.278	1.278
Te betalen kosten mbt jaarrekening	4.860	5.700
Te betalen servicekosten 2e hjr 2010	-	-
Vooruitontvangen subsidies	141.903	82.003
Diversen	3.442	5.598
	<hr/>	<hr/>
	210.564	285.246

In 2012 werden diverse voorschotten ontvangen van o.a. De Natuur en Milieufederaties ten behoeve van projecten die doorlopen in 2013. Deze zijn als Vooruit ontvangen Subsidies in de balans opgenomen.

**Niet in de balans opgenomen verplichtingen**

	Termijn	Verzekerde Som	Bedrag
<u>Verzekeringsverplichtingen:</u>		€	€
Bestuurdersaansprakelijkheid	nov. 2012 - nov. 2013	500.000	1.371
Brandverzekering	aug. 2012 - aug. 2013	45.378	168
Bedrijfsaansprakelijkheid	Jan. 2013 - dec. 2013	2.500.000	367
Elektronicaverzekering	sep. 2012 - sep. 2013	70.000	151
Rechtsbijstandverzekering	juni 2012 - juni 2013	25.000	1.174
Ziekteverzuim No-claimverzekering	jan. 2013 – jan. 2014	450.283	8.617
Pensioenverzekering (lasten 2010)	jan. 2006 - dec. 2015	n.v.t.	57.582
Verzekering telefooncentrale	nov. 2011 – nov. 2016	4.850	206
 <u>Dienstverleningsovereenkomsten</u>			
Dienstverleningsovereenkomst Arbo	juli 2012 - juli 2013	n.v.t.	410
Onderhoudscontract Frankeermach.	dec. 2010 – dec. 2015	n.v.t.	299
Huur kopieermachines Veenman	jan. 2010 – apr. 2015	n.v.t.	5.540
Huur telefooncentrale	nov. 2011 – nov. 2016	n.v.t.	1.196
Huur bedrijfsruimte	jan. 2013 – nov. 2016	n.v.t.	34.853
Onderhoudscontract automatisering	jan. 2013 – dec. 2013	n.v.t.	2.723
Back-up abonnement	jan. 2013 – dec. 2013	n.v.t.	1.140
Database servicecontract	jan. 2013 – dec. 2013	n.v.t.	5.033
Onderhoudscontract telefooncentrale	Nov. 2012 – nov. 2013	n.v.t.	272
Beheer pensioenregeling	jan. 2013 – jan. 2014	n.v.t.	253
Schoonmaak kantoorruimtes	Nov. 2012 – nov. 2013	n.v.t.	2.274

## Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten

### FONDSENWERVING

	Realisatie 2012 €	Begroot 2012 €	Realisatie 2011 €
<u>Baten uit eigen fondsenwerving</u>			
Donaties en giften particulieren	1.290	3.300	4.004
Donaties en giften bedrijven			
Jaarlijkse bijdragen aangesloten organisaties	20.505	20.750	20.038
Projectbijdragen van niet-overheden **)	25.044	20.618	47.594
	<u>46.839</u>	<u>44.668</u>	<u>71.636</u>
 <u>Baten uit acties van derden</u>			
Stichting De Natuur- en Milieufederaties reguliere bijdrage *)	120.000	120.000	120.000
Stichting De Natuur- en Milieufederaties projectbijdragen *)	132.718	75.654	95.454
	<u>252.718</u>	<u>195.654</u>	<u>215.454</u>
 <u>Subsidies van overheden</u>			
Reguliere Provinciale subsidie	323.535	323.535	349.768
Projectsubsidies Provincie Utrecht **)	54.462	56.308	160.426
Projectsubsidies andere overheden **)	139.483	97.409	119.905
	<u>517.480</u>	<u>477.252</u>	<u>630.099</u>
 <u>Overige baten en lasten</u>			
Diensten aan derden	3.363		834
Rentebaten	2.794	1.500	3.191
Overige baten vg jaren	10.332		5.483
Overige baten	2.508		7.401
Overige lasten	-930		
	<u>18.067</u>	<u>1.500</u>	<u>16.910</u>

\*) Voor de specificatie van de subsidies van de St De Natuur en Milieufederaties zie bijlage 1.

\*\*\*) Voor de specificatie van deze projectsubsidies zie bijlage 2.

Van de totale baten is 95,3% besteed aan de doelstellingen en 1,4 % aan de werving van baten. De uitgaven voor de doelstellingen zijn 98,5 % van de totale uitgaven. De kosten eigenfondsenwerving zijn 3,5% van de baten eigen fondsenwerving (in 2011 was dit 6,6%)

**BESTEDINGEN**

	Zorgvuldig Ruimte- gebruik	Natuur en Landschap	Energie En Milieu	Beheer & administr.	Eigen Fondsenw.	Verkrijging subsidies	Realisatie 2012	Begroting 2012	Realisatie 2011
<i>Verdelingsgrondslag (in percentage)</i>	28,5%	17,0 %	37,5 %	15,4 %	0,22 %	1,38 %	100,0 %		
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
<i>Kosten eigen organisatie</i>									
Salarissen	132.129	79.029	174.117	71.707	1.015	6.393	464.390	423.165	637.735
Sociale lasten	21.600	12.920	28.465	11.723	166	1.045	75.918	64.183	80.157
Pensioenlasten	16.383	9.799	21.590	8.891	126	793	57.582	55.057	52.557
Overige personeelskosten	7.990	4.779	10.528	4.336	61	387	28.081	42.250	34.413
Reis- en verblijfkosten	3.056	1.828	4.027	1.658	23	148	10.740	8.500	9.391
Huisvestingskosten	12.210	7.303	16.090	6.626	94	591	42.913	40.570	83.484
Kantoorkosten	18.108	10.831	23.863	9.827	139	876	63.644	44.200	48.252
Bestuurskosten	-	-	-	3.182	-	-	3.182	5.250	4.410
Admin.kst. en alg. kosten	-	-	-	21.617	-	-	21.617	19.800	28.958
Kosten fondsenwerving	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	211.476	126.487	278.679	139.569	1.625	10.232	768.068	702.975	979.357
Verdeling B&A	34,3%	20,7 %	45,2 %						
	47.865	28.629	63.075	(139.569)					
Directe projectkosten	16.714	4.458	18.644				39.816	5.000	76.803
Totale kosten	276.054	159.574	360.399		1.625	10.232	807.884	707.975	824.362
Gemiddeld aantal personeelsleden (in fte)							9,1	8,5	10,2

## **Verdelingsgrondslag kosten eigen organisatie**

De kosten eigen organisatie worden op basis van het aantal door medewerkers geschreven directe project- en beleidsuren verdeeld naar de drie doelstellingen en kosten beheer en administratie en werving baten.

Tot de uren voor de post Beheer en Administratie worden gerekend:

De uren van directie en secretariaat die besteed zijn aan personeels- en organisatiebeleid, Raad van Toezicht en Raad van Advies, algemene administratie.

Tot de directe kosten B&A worden gerekend ingekomen lasten voor administratie (admin.kantoor, accountant, CBF, etc.), verzekeringen en bestuurskosten.

Tot de kosten voor werving baten worden gerekend de kosten eigen fondsenwerving (in 2012 geen directe kosten) en de kosten verwerving subsidies overheden.

De kosten van de acquisitie-uren van de medewerkers (in 2012: 1,6 % v.d. kosten eigen organisatie) worden naar rato over beide posten verdeeld op basis van de urenbesteding aan projecten.

## **Bezoldiging bestuurders en toezichthouders**

Het bestuur wordt gevormd door de directie. De directiesalarissen zijn gespecificeerd in het bestuursverslag.

De toezichthouders hebben geen bezoldiging ontvangen.

Aan bestuur en toezichthouders zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

## **Verschillenanalyse realisatie lasten 2012 t.o.v. begroting**

Salarissen en sociale lasten:

De verhoging van de loonkosten heeft te maken met een iets hogere bezetting. Door extra projectinkomsten is de flexibele schil aangesproken. Deels door wat extra uren bij 2 vaste medewerkers en deels door het aantrekken van een tijdelijke kracht en een zzp'er beiden voor een ½ dag per week.

De overige personeelskosten waren in 2012 zo'n Euro 9,000 lager dan begroot. Dit werd vnl. veroorzaakt door lagere scholingskosten. Er werd meer gezamenlijk geschoold dan via individuele trajecten. Ook waren de wervingskosten lager doordat steeds meer gebruik gemaakt kan worden van werving via de eigen site en via een enkele professionele internetsite. Hier zijn weinig kosten aan verbonden. Daarnaast waren er hogere kosten door het aantrekken van een zzp'er (zie hierboven). Ook waren er door de flexibele schil hogere reiskosten.

De algemene kosten zijn flink hoger (20.000,-) dan begroot met name door extra kosten voor het 40-jaar jubileum congres en door extra kosten voor een nieuwe server.

De directe projectkosten zijn per jaar zeer variabel, want afhankelijk van het type project. In 2012 werden deze kosten volledig gedekt door de bijbehorende projectsubsidies voor materiaalkosten.

Bij de realisatie basissubsidie valt de verdeling over de verschillende doelstellingen net wat anders uit dan in de begroting. Met name heeft er een verschuiving plaats gevonden van de doelstelling "Investeren in Natuur en Landschap" naar "Zorgvuldig Ruimtegebruik". Hierover is tussentijds met de provincie gecommuniceerd.

**Ondertekening van de  
jaarrekening**

Datum

Directeur

Voorzitter Raad van Toezicht

J.A.C. Hogenboom

E. Wagener

De jaarrekening 2012 is vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht d.d. 10 april 2013

## CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van Toezicht van Stichting Natuur en Milieufederatie te Utrecht.

Wij hebben de jaarrekening 2012 van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de staat van baten en lasten over 2012 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

### *Verantwoordelijkheid van het bestuur*

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 650 "Fondsenwervende instellingen". Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Oranje Nassaulaan 1  
1075 AH Amsterdam  
Postbus 53028  
1007 RA Amsterdam

### *Verantwoordelijkheid van de accountant*

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Telefoon 020 571 23 45  
Telefax 020 664 21 87  
E-mail info@dubois.nl  
www.dubois.nl  
KvK nummer 34374865

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

VENNOTEN  
drs. A.P. Buteijn  
drs. J.J.M. Huijbregts  
M. Karman  
J.J.H.G. Stengs  
drs. G. Visser  
MEDEWERKERS-REGISTERACCOUNTANT  
M. Belkadi  
drs. P.A.J.M. Bonants  
drs. R.W.J. Bruinooge  
SENIOR ORGANISATIEADVISEUR  
drs. P.W.A. Kasteleyn, RC

# dubois & co

REGISTERACCOUNTANTS

*Oordeel betreffende de jaarrekening*

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 650 "Fondsenwervende instellingen".

Amsterdam, 23 april 2013

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:  
A.P. Buteijn



## **Bijlagen**

**Bijlage 1: Overzicht gesubsidieerde projecten 2012 Stichting De Natuur en Milieufederaties**

projectnaam	REALISATIE	BEGROTING	REALISATIE	ONTVANGEN
	2012	2012	2011	IN 2012
	€	€	€	€
Ave Natura (Np0802)	621	769	485	-
Nacht van de Nacht landelijke coördinatie	17.359	-	27.516	36.468
Nacht v.d. Nacht 2011 (Pr1203)	4.433	4.950	4.850	9.283
Cradle to cradle in praktijk (Pr0902)	-	-	2.147	-
Nieuwe Binding (Pr0904)	7.156	-	9.336	4.925
CO2 ambitie	-	-	3.423	1.480
Groene Verrassingstochten	-	-	2.152	-
Voor de Wind, Utrecht windteam	-	-	3.492	-
HIER Opgewekt	73.711	49.250	6.790	97.827
<b>Algemeen</b>				
Vrij besteedbare bijdrage	120.000	120.000	120.000	120.000
Trekker programma Ruimte	11.820	10.835	11.099	-
Voorzitter DB NMF	11.820	9.850	7.760	-
Vertegenwoordiging in AB	3.335	-	-	156
Lobbywerk	2.463	-	-	-
Coördinatie Wind op land	-	-	2.328	-
Projectontwik energiebesparing Monumenten	-	-	3.880	-
Diverse doorberekende vergaderkosten	-	-	-	218
Diversen nagekomen	-	-	-	-
<b>Totalen</b>	<b>252.718</b>	<b>195.654</b>	<b>215.454</b>	<b>270.358</b>

Veel van de bovengenoemde subsidies betreffen projecten die een looptijd hebben van meerdere boekjaren. De bovengenoemde bedragen bij realisatie/begroting betreffen dus niet het gehele project. Verder hebben de door St. De Natuur en Milieufederaties uitgekeerde bedragen niet alleen betrekking op het boekjaar 2012, maar ook op eerdere jaren.

In 2012 is 97,7% van alle toekenningen in Stichting De Natuur en Milieufederaties afkomstig van de "Nationale Postcode Loterij".

**Bijlage 2: Overzicht gesubsidieerd projecten niet-NMF-projecten**

projectnaam	REALISATIE	BEGROTING	REALISATIE
	2012	2012	2011
	€	€	€
<b>Projectsubsidies Provincie Utrecht</b>			
OV en Groene Entrees NPUH incl autol zondag	873	-	8.680
Projectl. Natuur Recr. Verk. UH 10	-	-	3.007
Klimaat en Energie in Vitaal Platteland	-	-	95.812
Nieuwe Bebouwing Gelderse Vallei	6.722	2.522	16.199
Natuurlijke Verblijfsrecreatie UH	-	-	24.332
Op Kop 2012	15.337	12.805	6.955
Groene gebiedsontwikkeling	31.010	39.981	-
Ontwerpatelier Hollandse Waterlinie	-	-	5.441
Commissie Leefomgeving	520	1.000	-
	<b>54.462</b>	<b>56.308</b>	<b>160.426</b>
<b>Projectsubsidies andere overheden</b>			
Thermometers	25.087	14.400	30.357
Energiebesparing op de werkplek	11.249	9.682	61.776
Huurders op de bres voor energielabels	9.752	7.702	8.712
Zonnecalculator	5.445	-	-
Ronde tafel financieringsconstructies	-	-	10.160
Ontwerpatelier Hollandse Waterlinie	-	-	6.475
Zuinige Waarden	62.355	40.385	-
Reyerscop	6.895	2.463	-
Energiebesparing in de zorg	15.760	-	-
Regionale bijeenkomst KRW	2.940	-	2.425
Nog te acquireren projecten	-	22.778	-
	<b>139.483</b>	<b>97.409</b>	<b>119.905</b>
<b>Projectsubsidies(eigen fondsenwerving)/niet overheden</b>			
Samenwerking Groene Planologie	13.608	13.230	29.463
PL structuurvisie Provincie Utrecht	10.666	7.388	10.800
Hart voor Natuur	-	-	7.331
Diversen doorberekend	469	-	-
	<b>25.044</b>	<b>20.618</b>	<b>47.594</b>

Veel van de bovengenoemde subsidies betreffen projecten die een looptijd hebben van meerdere boekjaren. De bovengenoemde bedragen bij realisatie / begroting betreffen dus niet het gehele project.

**Bijlage 3: Samenvatting realisatie baten-lasten 2012 verdeeld over Basissubsidie en Overigen**

Doelstellingen	Basissubsidie			Overige Baten			
	Realisatie uren declarabel	Realisatie uren niet declarabel	Begroot Uren	Realisatie uren declarabel	Realisatie uren niet declarabel		
Zorgvuldig ruimtegebruik	34%	1.150	344	1.150	17%	791	-2
Natuur en Landschap	21%	710	-185	712	16%	734	107
Energie en Milieu	13%	450	-25	450	46%	2.101	483
Overstijgend en ondersteunend B&A	31%	1.045	145	1.045	20%	923	272
Indirect							
<b>Uren totaal</b>		<b>3.355</b>	<b>279</b>	<b>3.357</b>		<b>4.549</b>	<b>859</b>

	Realisatie Basis subsidie 2012 €	Begroot Basis subsidie 2012	Realisatie Overige baten 2012 €
<b>BATEN</b>			
Toegezegde basissubsidie provincie DPM, projectsubsidies, donaties rentebaten	323.535	330.330	511.568
	<b>323.535</b>	<b>330.330</b>	<b>511.568</b>

**LASTEN**

Besteed aan doelstellingen

Zorgvuldig Ruimtegebruik	34%	111.749	113.160	17%	76.881
Natuur en Landschap	21%	68.993	70.061	16%	71.339
Energie en Milieu	13%	43.728	44.280	46%	204.160
Overstijgend en ondersteunend	31%	101.546	102.828	20%	89.673
Directe projectkosten					39.816
<b>Som der lasten</b>		<b>326.015</b>	<b>330.330</b>		<b>481.869</b>
<b>Resultaat</b>		<b>( 2.480)</b>	<b>-</b>		<b>29.699</b>

## BESTEDINGEN

	<b>Basis sub ZR</b>	<b>Overig financ ZR</b>	<b>Basis sub N&amp;L</b>	<b>Overig financ. N&amp;L</b>	<b>Basis sub E&amp;M</b>	<b>Overig financ. E&amp;M</b>	<b>Basis sub Overstijg</b>	<b>Overig financ Overstijg</b>	<b>Basis sub Realisatie 2012</b>	<b>Overig financ Realisatie 2012</b>	<b>Totaal Realisatie 2012</b>
<b>Financiering</b>											
<b>Doelstellingen</b>											
<b>Verdelingsgrondslag (in percentage)</b>	<b>34%</b>	<b>17,4%</b>	<b>21,2%</b>	<b>16,1%</b>	<b>13,4%</b>	<b>46,2%</b>	<b>31,1%</b>	<b>20,3%</b>			
	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
<b>Personeelslasten</b>	<b>92.637</b>	63.733	<b>57.193</b>	59.139	<b>36.249</b>	169.244	<b>84.179</b>	74.337	<b>270.259</b>	366.452	<b>636.711</b>
<b>Huisvestingskosten</b>	<b>6.244</b>	4.295	<b>3.855</b>	3.986	<b>2.443</b>	11.407	<b>5.673</b>	5.010	<b>18.215</b>	24.698	<b>42.913</b>
<b>Organisatiekosten</b>	<b>12.868</b>	8.853	<b>7.945</b>	8.215	<b>5.035</b>	23.509	<b>11.693</b>	10.326	<b>37.541</b>	50.903	<b>88.444</b>
<b>Projectkosten</b>	-	16.714	-	4.458	-	18.644	-	-	-	39.816	<b>39.816</b>
	<b>111.749</b>	93.595	<b>68.993</b>	75.797	<b>43.728</b>	222.804	<b>101.546</b>	89.673	<b>326.015</b>	481.869	<b>807.884</b>